

OBSAH

I.	ÚVOD	17
1	Definícia základných pojmov a epidemiológia porúch prehltania <i>(M. Tedla)</i>	18
1.1	Definícia základných pojmov.....	18
1.2	Dôsledky na kvalitu života.....	19
1.3	Epidemiológia porúch prehltania	20
II.	ANATÓMIA, FYZIOLOGIA A PATOFYZIOLOGIA	
2	Anatómia a fyziológia orgánov zúčastňujúcich sa na hltacom akte <i>(M. Tedla)</i>	24
2.1	Ústna dutina.....	24
2.2	Hltan a hrtan	28
2.3	Pažerák.....	34
2.4	Centrálny nervový systém.....	36
2.5	Hlavové nervy zúčastňujúce sa na hltacom akte.....	36
3	Normálny a narušený hltací akt <i>(M. Tedla, M. Mokoš)</i>	40
3.1	Mechanika hltacieho aktu.....	40
3.2	Orálna fáza.....	43
3.3	Faryngeálna fáza.....	45
3.4	Ezofageálna fáza.....	48
III.	DIAGNOSTIKA PORÚCH PREHLTANIA	
4	Základné klinické vyšetrenie prehltania <i>(M. Tedla, R. Gross)</i>	52
4.1	Anamnéza	52
4.2	Vyšetrenie orálnej motoriky	53
4.3	Posúdenie orálnej kontroly a hltania	55
4.4	Algoritmus diagnostických postupov	56
5	Špecializované vyšetrenia hltacieho aktu <i>(B. Bunová, M. Tedla)</i>	58
5.1	Videofluoroskopia	58
5.2	Videoendoskopia	64

5.3	Videoendoskopické vyšetrenie hltacieho aktu s vyšetrením citlivosti.....	69
5.4	Transnazálna ezofagoskopia.....	70
6	Ďalšie vyšetrovacie metódy (<i>R. Vaňatka, O. Urban, P. Vitek, E. Ehler</i>) ...	72
6.1	Rádiologické vyšetrovacie metódy	72
6.2	Gastroenterologické vyšetrovacie metódy	78
6.3	Laryngeálna elektromyografia.....	84

IV. LIEČBA PACIENTA S PORUCHOU PREHĽTANIA

	Algoritmus liečby pacienta s poruchou prehĺtania (<i>M. Tedla</i>)	90
7	Výživa u poruch polykání (<i>Z. Grofová, I. Satinský</i>).....	92
7.1	Výživa – definície základných pojmov.....	92
7.2	Typ stravy a dysfágie, ovplyvnení perorálneho príjmu	93
7.3	Terapeutický prístup k dysfagickému pacientovi.....	95
7.4	Výživa pri čiastočnom perorálnom príjmu.....	96
7.5	Techniky výživy pri vylúčení perorálneho príjmu (neorální živí).....	98
7.6	Domáci umělá výživa.....	105
7.7	Etické aspekty orálneho a neorálneho príjmu	106
8	Rehabilitácia porúch prehĺtania (<i>R. Gross</i>).....	107
8.1	Nepriama liečba porúch prehĺtania	107
8.2	Priama liečba porúch prehĺtania.....	111
8.3	Poloha a postoj	113
9	Protetika defektov čeluste a mäkkých tkanív splachnokraha (<i>G. Hristovski</i>)	114
9.1	Stratégia protetickej liečby	114
9.2	Protetická liečba	115
10	Princípy chirurgickej liečby dysfágie (<i>M. Tedla, P. Komínek, V. Chrobok, B. Lorenc, J. Šiller, I. Šebová</i>).....	118
10.1	Chirurgia hltana	119
10.2	Chirurgia hrtana.....	121
10.3	Chirurgia horného pažerákového zvierača	125
10.4	Chirurgia dolného pažerákového zvierača	126
10.5	Chirurgické výkony na slinných žľazách	127

V.	DÔSLEDKY PORÚCH PREHĽTANIA	
11	Socioekonomické aspekty dysfágie (M. Tedla)	134
11.1	Kvalita života.....	134
11.2	Ekonomické dôsledky porúch prehĺtania	135
12	Aspiračná pneumónia a aspiračná pneumonitída (E. Tedlová, I. Mucska)	138
12.1	Aspiračná pneumónia	139
12.2	Aspiračná pneumonitída	141
13	Podvýživa a její dôsledky (Z. Grofová)	143
13.1	Definice základních pojmu.....	143
13.2	Nutriční skrining.....	144
13.3	Hladovění	145
13.4	Následky podvýživy	146
VI.	DYSFÁGIA V ŠPECIÁLNYCH SITUÁCIÁCH	
14	Poruchy polykání po chirurgických výkonech (P. Komínek, M. Rosolanka, P. Štefanička, M. Tedla, V. Chrobok, T. Paleček)	150
14.1	Tracheostomie.....	150
14.2	Chirurgie ústní dutiny	152
14.3	Chirurgie hltanu	154
14.4	Chirurgie hrtanu.....	156
14.5	Operace štítné žlázy.....	158
14.6	Dysfágie po operacích baze lební	159
14.7	Dysfágie po operaci páteře.....	160
15	Poruchy polykání u neurologických nemocí (E. Ehler)	163
15.1	Cévní mozkové příhody	164
15.2	Degenerativní poruchy	164
15.3	Zánětlivá a autoimunitní onemocnění	165
15.4	Další neurologické nemoci.....	166
16	Onkologické choroby a následky ich nechirurgickej liečby (M. Tedla, M. Chorváth).....	169
16.1	Onkologické choroby hlavy a krku	169
16.2	Dysfágia ako následok rádioterapie a chemoterapie	169

17	Zenkerův divertikl (<i>V. Chrobok, P. Komínek</i>).....	174
17.1	Symptomatologie a diagnostika	174
17.2	Chirurgická léčba.....	177
18	Dysfagie a gastroezofageální reflux (<i>K. Zeleník, P. Komínek, O. Urban</i>)	179
18.1	Gastroezofageální refluxní choroba	179
18.2	Extraezofageální reflux	182
19	Poruchy motility jícnu (<i>M. Kliment, O. Urban, P. Fojtík</i>)	187
19.1	Achalázie	187
19.2	Difúzní spasmus jícnu	189
19.3	Ostatní poruchy motility.....	190
20	Iné príčiny dysfágie (<i>M. Tedla, E. Tedlová, M. Kliment</i>).....	191
20.1	Autoimunitné ochorenia	191
20.2	Infekčné ochorenia	192
20.3	Benígne pažerákové stenózy	194
20.4	Liekmi indukovaná dysfágia	196
20.5	Cudzie telesá v hltacích orgánoch.....	196
20.6	Vrodené vývojové chyby.....	197
20.7	Poleptanie hltacích orgánov	198
20.8	Pacienti na jednotkách intenzívnej starostlivosti	198
21	Poruchy prehltania v novorodeneckom a detskom veku (<i>J. Hanzelová, I. Chmelová</i>).....	200
21.1	Rozdiely v anatómii hltana a hrtana medzi deťmi a dospelými.....	201
21.2	Fyziológia prehltania v detskom veku	201
21.3	Etiológia porúch prehltania u detí	203
21.4	Diagnostika a liečba porúch prehltania u detí.....	204
22	Poruchy prehltania vo vyššom veku (<i>L. Hegyi</i>)	207
22.1	Patofyziologické poznámky	207
22.2	Dysfágia pri neurologických ochoreniach.....	208
22.3	Iné príčiny dysfágie u seniorov	209
 VII. OŠETROVATELSKÁ PÉČE		
23	Ošetrovateľská péče o nemocné s poruchami polykání (<i>P. Mandysová, R. Zeleníková</i>).....	218

23.1	Skríning poruch polykání	218
23.2	Pacienti s poruchou polykání a jejich stravování	222
23.3	Enterální výživa	225
23.4	Parenterální výživa	229
23.5	Ošetrovatelský algoritmus u pacientů s poruchami polykání	231
23.6	Základní ošetrovatelské diagnózy u pacientů s poruchami polykání	233

VIII. ZÁVER

24	Poučenie pre prax (<i>M. Tedla, P. Komínek, V. Chrobok</i>)	238
24.1	Prevalencia porúch prehĺtania, dôsledky na kvalitu života	238
24.2	Anatómia, fyziológia a patofyziológia hltacieho aktu	239
24.3	Diagnostika porúch prehĺtania a porúch výživy	240
24.4	Dysfágia vo vybraných situáciách	243
24.5	Liečba porúch prehĺtania	245

IX. PRÍLOHY

Slovníček základních pojmů (<i>M. Černý, I. Bártová</i>)	250
Slovníček jmen (<i>P. Matoušek, P. Komínek</i>)	263
Odporúčaná literatúra	274
Zoznam tabuliek	275
Zoznam obrázkov	277
Seznam použitých zkratok (<i>M. Černý</i>)	280
Slovensko-český minislovník (<i>M. Černý</i>)	282
Česko-slovenský minislovník (<i>M. Tedla</i>)	284
O autorech/O autoroch	286
Rejstřík	290